

Eindverslag: De archeologische begeleiding in de Citadel van Diest

Wouter Yperman

Colofon

Eindverslag: De archeologische begeleiding in de Citadel van Diest

Projectleiding:	Annelies De Raymaeker & Vanessa Vander Ginst
Leidinggevend archeoloog:	Wouter Yperman
Auteurs:	Wouter Yperman
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bv (tenzij anders vermeld)
Onderliggende kaartlagen:	Nationaal Geografisch instituut (NGI) of Informatie Vlaanderen ('AGIV') (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bv mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bv
Bietenweg 20
3300 Tienen
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85

©2025, Studiebureau Archeologie bv

Inhoudstafel

Inhoudstafel	p. 1
Hoofdstuk 1 Beschrijving van de uitgevoerde werken	p. 2
1.1 Administratieve gegevens	p. 2
1.2 Onderzoeksopdracht	p. 4
1.3 Werkwijze en opgravingsstrategie	p. 5
1.3.1 Voorgestelde opgravingsmethode	p. 6
1.3.2 Contextgebonden bepalingen	p. 7
1.3.3 Betrokken actoren	p. 8
1.3.4 Afwijkingen	p. 8
Hoofdstuk 2 Beschrijving van de resultaten	p. 9
2.1 Het sporenbestand	p. 9
2.1.1 Proefput 1	p. 9
2.1.2 Proefput 2	p. 10
2.1.3 Proefput 3	p. 12
2.1.4 Proefput 4	p. 14
2.1.5 Proefput 5-7	p. 14
2.2 Het vondstenbestand	p. 17
2.3 interpretatie (datering / ruimtelijke indeling)	p. 17
2.4 Bewaringstoestand	p. 17
Hoofdstuk 3 (Natuur-)wetenschappelijk onderzoek	p. 18
3.1 Overzicht van de staalnames	p. 18
3.2 Overig natuurwetenschappelijk onderzoek	p. 18
3.3 Conservatie	p. 18
Hoofdstuk 4 Beantwoording onderzoeksvragen	p. 19
Bibliografie	p. 20
Bijlage	p. 21
Bijlage 1: Foto's	p. 22
Bijlage 2: technische snedes	p. 23

Hoofdstuk 1 Beschrijving van de uitgevoerde werken

1.1 Administratieve gegevens

Projectcode:	2025A399
Oppervlakte onderzoeksgebied:	Ca. 68824 m ² .
Erkend archeoloog:	Wouter Yperman OE/ERK/Archeoloog/2015/00056 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Diest, Citadel (Fig. 1.1 & Fig. 1.2) Bounding box: punt 1: x: 197252, y: 185937 punt 2: x: 197661, y: 186296 Gemeente Diest, Afdeling: 1, Sectie: B, Percelen: 207X2 (Fig. 1.3).
Periode uitvoering:	31/01/2025 (veldwerk)
Relevante termen:	Wetenschappelijke vraagstelling, stabiliteitsonderzoek, tertiaire getuigenheuvel, citadel
Bebouwde zones:	De bestaande citadel

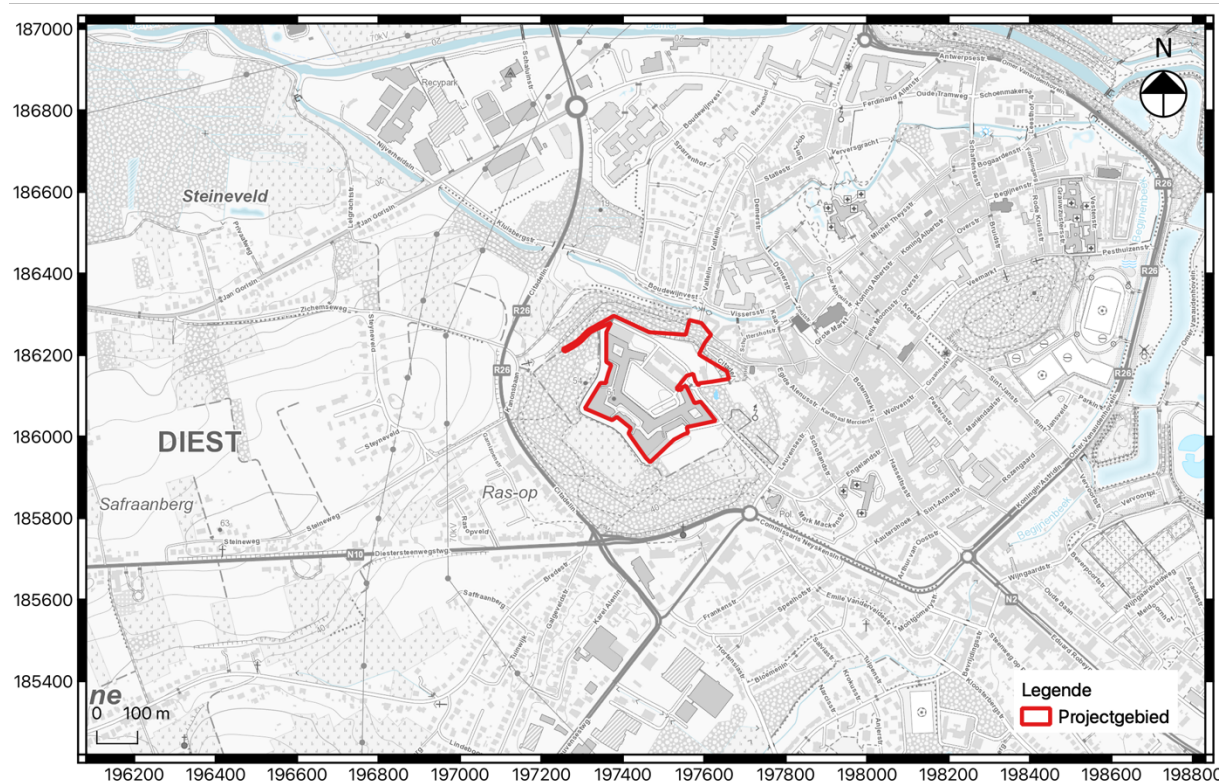

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied.

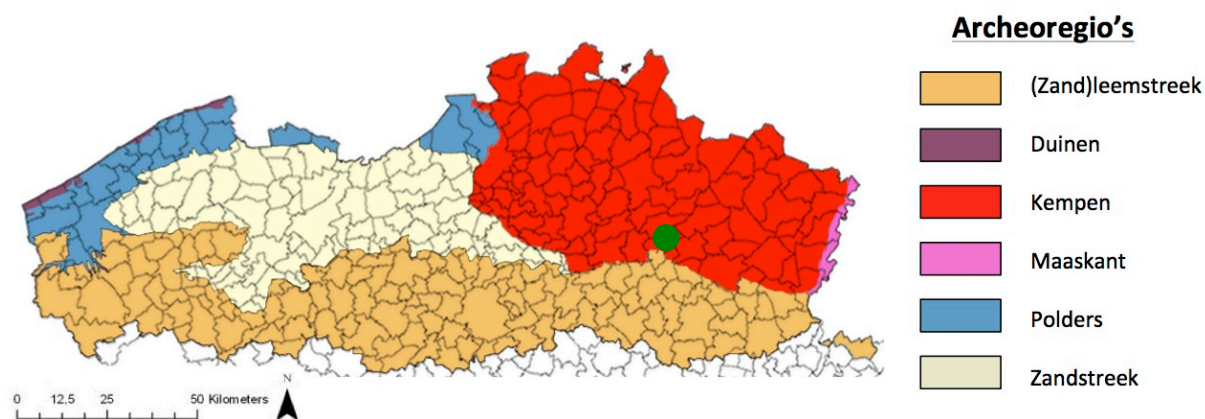

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's.¹

¹ <https://onderzoeksbalans.onroerendergoed.be/onderzoeksbalans/archeologie>

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied.

1.2 Onderzoeksoopdracht²

Het doel van het onderzoek is om de aanwezige waardevolle sporen en structuren in de zones die verstoord worden door de werken te documenteren en te registreren. De wetenschappelijke vraagstelling van het onderzoek is vooral gericht op de bouwgeschiedenis van de Citadel van Diest (1848-1856). Historisch onderzoek wijst erop dat de locatie van het plangebied (Allerheiligenberg) landschappelijk gezien een aantrekkelijke locatie vormde voor eventuele nederzettingen of cultusplaatsen. Het archeologisch vooronderzoek van Condor Archaeological Research uit 2020 toonde echter aan dat de natuurlijke heuvel mogelijks op grote schaal is afgegraven (voormalige steengroeve en bouw citadel). Het is dus erg onzeker of er nog vondsten en/of sporen ouder dan de citadelfase verwacht kunnen worden.

De geplande werken blijven ook beperkt in oppervlakte (funderingsputten), waardoor mogelijk niet alle hieronder opgestelde onderzoeksvragen beantwoord kunnen worden.

Volgende onderzoeksvragen komen aan bod:

- Wat is de aard, omvang, datering, spreiding, ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Behoren de aangetroffen muren en structuren tot de bebouwing die zichtbaar is op het historisch kaartmateriaal of zijn er ook stratigrafisch oudere bouwfases met muurresten aanwezig? Zo ja, wat is de aard en datering hiervan?

² Toelatingsaanvraag wetenschappelijke vraagstelling ID765

- In welke mate komen de opgravingsresultaten overeen met de gegevens uit historische kaarten en archiefbronnen?
- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Hoe werd het terrein bouwrijp gemaakt? Hoe zag het oorspronkelijk reliëf eruit?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de conserveringsgraad en de vondstdichtheid?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de opeenvolgende bewoners/gebruikers?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de site, de functie ervan?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de geschiedenis van Diest en meer specifiek de citadel of de Allerheiligenberg?

Het archeologisch onderzoek vormt een begeleiding van het uitgraven van putten voor het onderzoeken van de bestaande fundering. Er zijn dan ook geen archeologische doelstellingen die gehaald moeten worden.

De rapportering over de opgraving in de vorm van een begeleiding heeft als doel een overzicht te bieden van de resultaten van de uitgevoerde onderzoekshandelingen en het bijkomend wetenschappelijk potentieel van de resultaten daarvan te duiden³. De erkend archeoloog dient een rapportering in bij het agentschap, die bestaat uit een archeologierapport en een eindverslag. Doordat het onderzoek een wetenschappelijke vraagstelling betreft mag er afgeweken worden van de bepalingen in de Code Goede Praktijk 4.0.

1.3 Werkwijze en opgravingsstrategie

In het kader van een stabiliteitsonderzoek worden 7 onderzoekspullen gegraven met afmetingen van ca. 1 X 1 m in/rond de citadel. De locatie van deze putten is volledig bepaald door de stabiliteitsingenieur en kan ter plekke nog gewijzigd worden in zowel aantal als plaats (Fig. 1.4).

De graafwerken worden handmatig uitgevoerd in samenwerking met een archeoloog. De graafwerken dienen namelijk archeologisch opgevolgd te worden in de vorm van een opgraving. Gezien de aard van de geplande werken, die beperkt zijn in oppervlakte en de nodige technische kennis vereisen, wordt uit praktische overwegingen gekozen voor een werfbegeleiding. Een werfbegeleiding is een bijzondere vorm van de archeologische opgraving. Een werfbegeleiding kan in vier verschillende situaties uitgevoerd worden (Code van Goede Praktijk hoofdstuk 19). In dit geval is de tweede situatie van toepassing: indien een volwaardige opgraving niet mogelijk is door de technische uitvoeringswijze van de bodemingreep. Het volledige archeologische onderzoek en de bemonstering in het kader van natuurwetenschappelijk onderzoek worden uitgevoerd overeenkomstig de bepalingen in de Code van Goede Praktijk 4.0.

³ Code van Goede Praktijk 4.0; hoofdstuk 23.

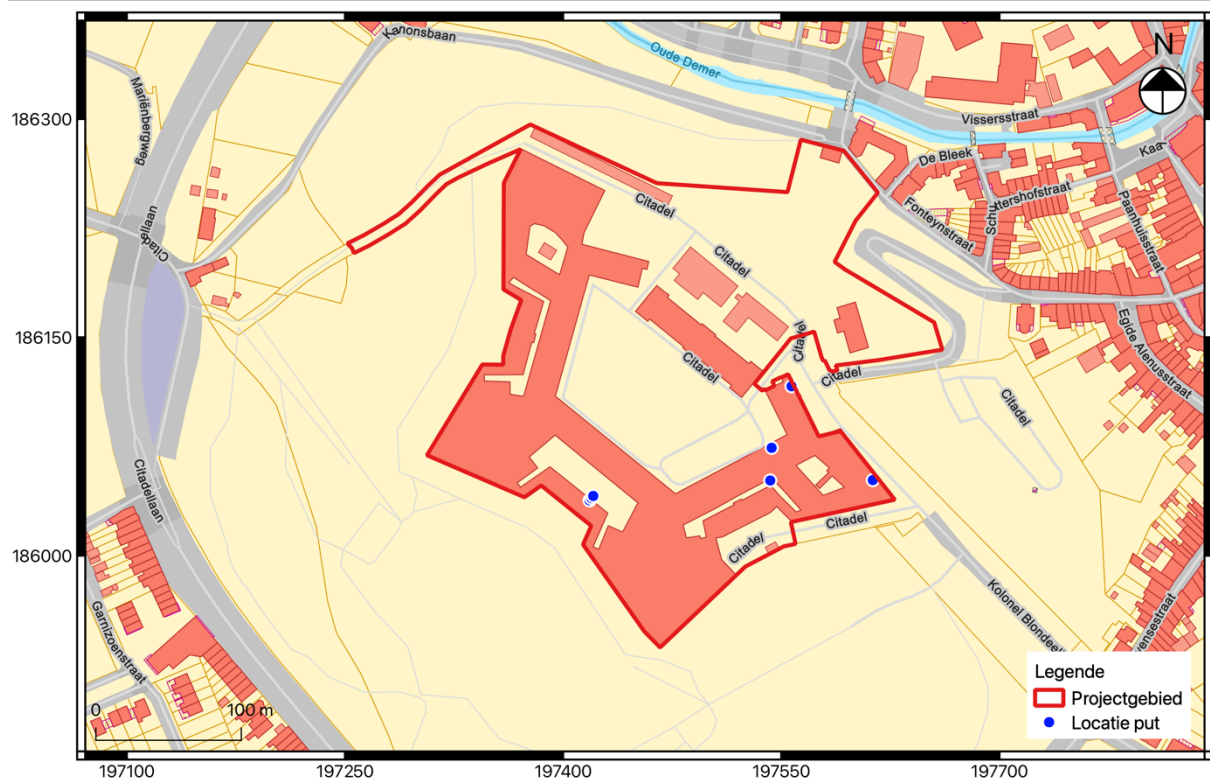

Fig. 1.4: Geplande locatie van de te graven putten voor het onderzoek naar de funderingen⁴.

1.3.1 Voorgestelde opgravingsmethode⁵

De graafwerken worden begeleid door een archeoloog, zodat mogelijke archeologische resten die worden aangetroffen, geregistreerd kunnen worden (fotografisch, inmeten met GPS/RTS, beschrijving afmetingen, materiaal,...). Er zal ter plekke door de veldwerkleider gekeken worden of er in 1 of meerdere vlakken gewerkt moet worden. Indien meerdere vlakken moeten worden aangelegd, wordt het bovenliggende vlak steeds volledig afgewerkt vooraleer verdiept wordt. Alle aanwezige sporen en structuren die mogelijk worden aangetroffen, dienen te worden geregistreerd. De nodige maatregelen dienen genomen te worden om overlast door grondwater tegen te gaan (bv. lokale bemaling d.m.v. vuilwaterpomp,...). Deze maatregelen mogen niet schadelijk zijn voor het bodemarchief. Bij de plaatsing van bemaling wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van dit bodemarchief en de op te graven zones.

Eventuele archeologische vondsten worden per spoor/laag ingezameld. De wanden van de putten worden opgeschoond en geregistreerd als bodemprofiel volgens de bepalingen in de Code Goede Praktijk 4.0. Op basis van het inzicht van de veldwerkleider kan gekeken worden of er mogelijk bij de uitgraving nog een extra buffer moet voorzien worden bij de uitgraving en/of een afdekking van het vlak/deel van het vlak met een ademende geotextiel.

Er dient voldoende informatie gegenereerd te worden om alle onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. Alle vondsten en artefacten worden in die mate verpakt en geconserveerd om een

⁴ Locatie geselecteerd door stabiliteitsingenieur

⁵ Toelatingsaanvraag wetenschappelijke vraagstelling ID765

dergelijke bewaring te garanderen. Ook zullen tijdens de opgraving, indien nodig, de nodige stalen genomen worden. Na een assessment kan een selectie van de genomen stalen tijdens het onderzoek verder worden onderzocht en/of gedateerd. De stalen worden op hun potentieel gewaardeerd alvorens ze voor verdere analyse worden aangedragen.

Indien bij het veldwerk van de voorgestelde methode wordt afgeweken, op basis van de bekomen inzichten van de veldwerkleider tijdens de uitvoering van het onderzoek, wordt dit beschreven en verantwoord in de rapportering. Daarnaast moet zeker rekening worden gehouden met veilige werkomstandigheden. Bij onveilige situaties heeft de veiligheid van personen en gebouwen steeds prioriteit op de archeologie. Indien de aanpak dient te worden aangepast tijdens het veldwerk, dienen alle betrokken partijen hiervan op de hoogte te worden gebracht.

1.3.2 Contextgebonden bepalingen⁶

Muren worden in detail gedocumenteerd in functie van de identificatie van funderingen en opgaand muurwerk, bouwnaden en dergelijke meer. Van muren worden enkel de omtrek, bouwnaden en eventuele negatieve indrukken ingetekend. Baksteenformaten worden genoteerd (lengte x breedte x dikte). Muren worden in hun geheel en in delen volledig gefotografeerd, frontaal, met overlapping in de foto's. Van de mortel van elke niet dateerbare muur worden stalen genomen voor datering.

Vloeren worden in detail gedocumenteerd in functie van gebruikssporen en resten van er op of in gebouwde constructies (binnenmuren, doorgangen, negatieve sporen, ...). Vloeren worden minstens in hun geheel gefotografeerd. Bij een vloer met een bepaald patroon worden detailfoto's genomen met schaallat. Een vloer met decoratieve tegels dient in detail te worden ingetekend en gefotografeerd. Deze tegels (ook de niet-decoratieve wanneer ze deel uitmaken van de decoratieve vloer) moeten gerecupereerd worden en krijgen een nummer dat op het detailplan wordt aangeduid. Bij de recuperatie van de tegels worden de nodige conservatiemaatregelen in acht genomen. Alle eco- en artefacten in een opmaaklaag worden ingezameld. Ook bij vloeren wordt voorzien in staalname van de tegels en mortel bij niet dateerbare vloeren, op dezelfde wijze als geldt voor muren.

Bij het aantreffen van beerputten, silo's en/of diepe afvalputten wordt bijzondere aandacht besteed aan de monsternamen voor natuurwetenschappelijk onderzoek en dateringsonderzoek (macroresten, 14C, pollenanalyse).

Bij het couperen van beerputten, wordt de coupe op de kleinst mogelijk werkbare oppervlakte gezet opdat men de verschillende lagen goed kan onderscheiden en apart kan volgen. De bewaarde houten of stenen putstructuur zelf dient in detail geregistreerd te worden betreffende de constructiewijze, de situering van het stortgat en een eventuele fasering.

Begravingen worden op basis van het vooronderzoek en de locatie van de putten niet verwacht. De 19de-eeuwse melding over de vondst van een 'Frankische urne' (cf. historisch-archeologisch overzicht) bij de bouw van de citadel is erg onzeker. Er is geen kennis over de vondstlocatie, de aard van de urne en zelfs de datering is onzeker. Er is wel een middeleeuwse kapel gekend, maar deze bevond zich meer naar het noorden. Mochten er toch begravingen worden aangetroffen, dan worden de bepalingen in de Code van Goede praktijk 4.0 gevolgd en wordt een fysisch antropoloog ingeschakeld.

⁶ Toelatingsaanvraag wetenschappelijke vraagstelling ID765

Bij het aantreffen van contexten die hier niet zijn opgenomen, wordt verwezen naar de Code van Goede Praktijk. Alle handelingen worden uitgevoerd conform de CGP 4.0.

Hoewel gewerkt zal worden volgende de code van goede praktijk, betreft het onderzoek een wetenschappelijke vraagstelling waardoor er afgeweken mag worden van deze code.

1.3.3 Betrokken actoren

Actoren	Naam
Erkend archeoloog:	Wouter Yperman OE/ERK/Archeoloog/2015/00056 Studiebureau Archeologie bv OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Veldwerkleider:	Wouter Yperman OE/ERK/Archeoloog/2015/00056
Assistent-archeoloog:	Vanessa Vanderginst OE/ERK/Archeoloog/2015/00030

1.3.4 Afwijkingen

Doordat het onderzoek een wetenschappelijke vraagstelling betreft mag er afgeweken worden van de code van goede praktijk. Doordat zowel de locaties als aantal van de te graven putten volledig in functie staan van het stabiliteitsonderzoek is de archeologische vraagstelling ondergeschikt. Doordat de opmetingen van de putten volledig zal worden uitgevoerd door het stabiliteitsbureau en doordat tijdens de werken werd vastgesteld dat het archeologisch potentieel van het onderzoek uiterst beperkt is en alle aangetroffen resten in situ bewaard blijven, werd de registratie tot een minimum beperkt.

Hoofdstuk 2 Beschrijving van de resultaten

Fig. 2.1: Locatie van de proefputten opgesteld na het onderzoek.⁷

2.1 Het sporenbestand

Tijdens de begeleiding werd vastgesteld dat de funderingen afhangen van de functie van de muur. Gelet op de militaire functie van het gebouw dient dus niet enkel gelet te worden op de stabiliteit.

De locatie van de putten was bepaald in functie van het stabiliteitsonderzoek, sommige van deze putten werden verplaatst of aan de hand van een andere manier onderzocht. Bijkomend werden ook sonderingen gedaan doorheen de muren om de dikte en interne opbouw te bepalen.

2.1.1 Proefput 1

Proefput 1 werd gezet in de toegangsgang van het fort op maaiveldniveau. Deze put werd initieel niet gegraven, maar later alsnog uitgevoerd. Het aangetroffen 30 cm brede getrapte verstek verschilt niet van andere gelijkaardige funderingsvoeten. De onderkant van de fundering werd op 80cm diepte onder de kasseien aangetroffen (Fig. 2.2).

Op basis van endoscopisch onderzoek door Triconsult werd vastgesteld dat de muur bestaat uit massief metselwerk.

⁷ Doordat alle opmetingen werden uitgevoerd door het stabiliteitsbureau, de aangetroffen archeologische resten in situ blijven, en de foto's duidelijk zijn, zijn er geen opmetingen gedaan op plan. Doordat de registratie van de gegraven putten later werd gedaan wijkt de nummering af van de volgorde waarin ze werden gezet.

Fig. 2.2: Put 1 tussen de leidingen. Het boorgat in het verstek is een sondering om de dikte van de fundering te controleren.

2.1.2 Proefput 2

De bakstenen muren aan de buitenkant van het fort zijn 1m dik en zijn, op basis van een bouwplan, potentieel bijzonder diep gefundeerd (tot 15m) (Fig. 2.3). In put 2 in de kazematten werd de onderkant van de fundering daarom ook niet bereikt. De vloer van de kazemat bestond uit bruin vergraven tertiair zand, elders bestaat deze uit een laag beton, op een grindbed op deze laag van tertiair zand. Onder de zandlaag van tertiair zand was zeer snel een breed verstek van ca 42 cm. langs de binnenkant van de 60cm dikke buitenmuur zichtbaar. Zowel het volledige verstek als de muur onder de zandlaag waren bepleisterd met kalkmortel en vertoont twee kleuren met mogelijk een vloerniveau op een diepte van 75cm (Fig. 2.4). Op 1m diepte was een gat in de 1 meter dikke binnenmuur ter grootte van een kopse baksteen (Fig. 2.5).

Op basis van endoscopisch onderzoek door Triconsult werd vastgesteld dat de muren bestaat uit massief metselwerk.

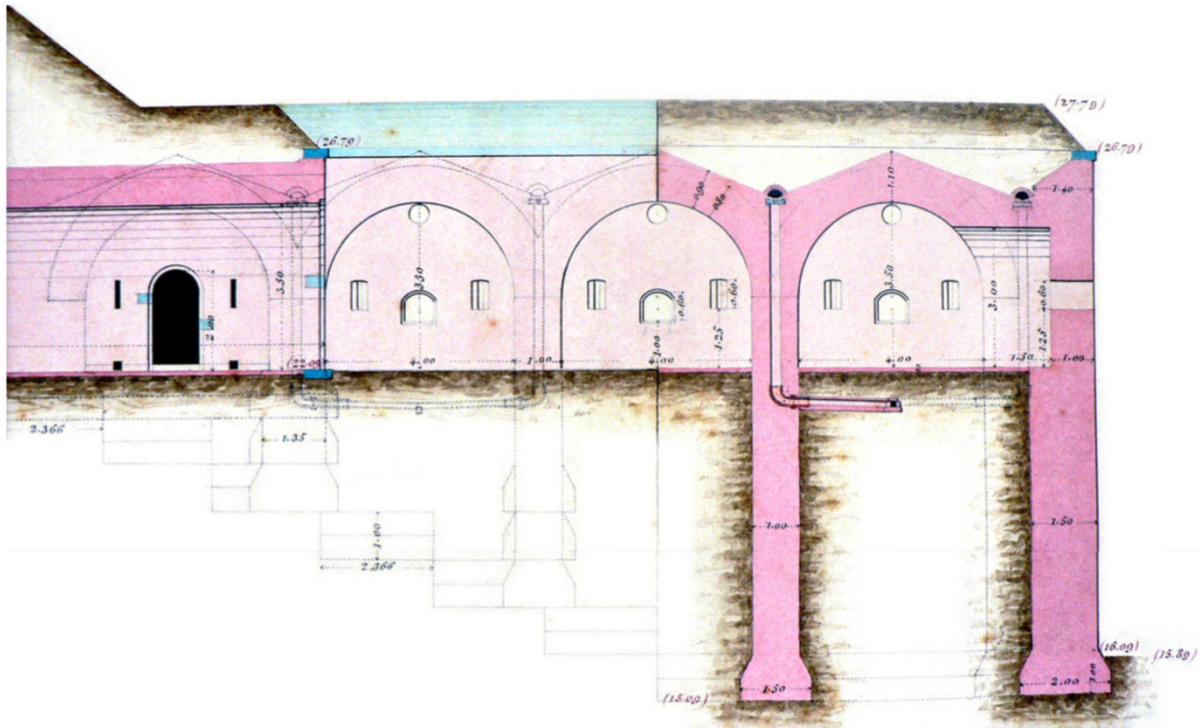

Fig. 2.3: Snede van Diestse kazematten met verticale kokers en riolen. 1859 © KLM Brussel

Fig. 2.4: Put 2 in kazemat met bepleisterd verstek en fundering

Fig. 2.5: Zicht op de twee kleuren pleisterlaag.

Het mogelijk vloerniveau is waarschijnlijk eerder een werkvlak met gemorste kalkmortel waarbij het gat in de muur diende voor een houten stelling, al is die dan pas verwijderd na het pleisteren van de muur. Mogelijk dat de pleisterlaag dient tegen potentieel vocht vanuit de zandopvulling. Een andere mogelijkheid is dat de pleisterlaag een restant is van een nu opgevuld niveau en dat het gat in de muur deel uitmaakte van in de muur verankerd meubilair. Het verstek zou eventueel gediend kunnen hebben als steun voor een houten vloer. Het is op zich niet ongewoon voor een kazemat om een kelderverdieping te hebben, wel om op een dergelijke plaats intern te werken met een houten vloer i.p.v. gewelven. De afgewerkte voeg van de bakstenen muur is een recentere toevoeging en kan dus geen indicatie zijn van een voormalig (vloer)niveau. Een horizontale bouwnaad is uit te sluiten aangezien de Citadel in één beweging werd gebouwd.

2.1.3 Proefput 3

De bakstenen muren gericht naar de binnenkant zijn op basis van put 3 minder diep gefundeerd waarbij de uiteindelijke diepte onder de keldervloer werd bepaald aan de hand van een boring. Deze fundering bestaat uit een 30cm brede getrapte funderingsvoet (Fig. 2.6) waarbij het verstek 20cm onder het vloerniveau van de kelder begint. Op basis van de boring in de funderingsvoet kan de totale diepte van de fundering bepaald worden op ca. 80cm onder het vloerniveau van de kelder, dat 310cm onder het maaiveld van het binnenplein is te situeren. De totale funderingsdiepte van de 60cm. dikke buitenmuur aan de binnenkant van de citadel is dus 4,1m vanaf het maaiveld aan de buitenkant. De vorm van de aangetroffen funderingsvoet komt overeen met de aanduiding van dergelijke funderingsvoeten onderaan een funderingsmuur op een bouwplan (Fig. 2.7).

Op basis van endoscopisch onderzoek door Triconsult werd vastgesteld dat de muur bestaat uit massief metselwerk.

Fig. 2.6: Getrapte funderingsvoet van put 3 aan een binnenmuur.

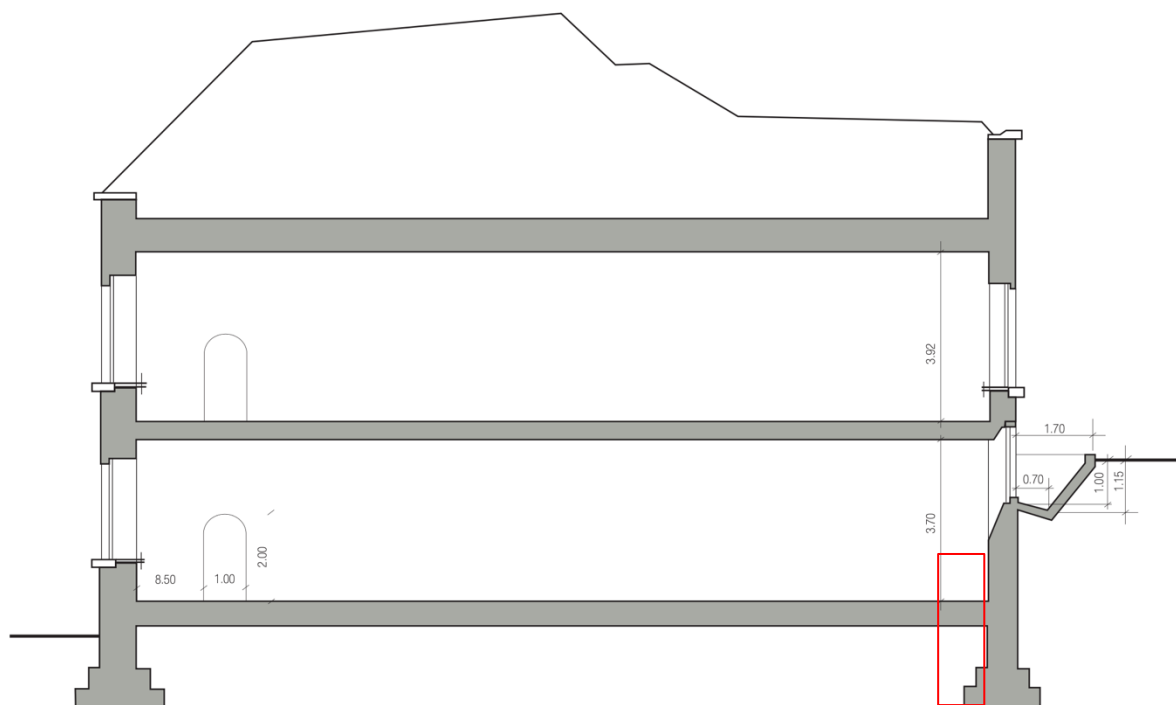

Fig. 2.7: Getrapte funderingsvoet zoals zichtbaar op plannen, locatie onderzoekspuit in rood.⁸

⁸ MOP (2013) p. 79

2.1.4 Proefput 4

Aan de meest oostelijke tip van de Citadel werd op de hoek van bastion 2 een put gegraven omdat deze locatie een van de laagstgelegen locaties is van de citadel. Op iets meer dan een halve meter diepte werd de getrapte bakstenen fundering aangetroffen, gezet op het tertiair zand op een diepte van 1,25m onder maaiveld. De hoekstenen in kalksteen zetten aan vanaf het getrapte fundament. Hoewel de fundering op deze locatie voor een militair gebouw niet diep lijkt te zijn moet rekening gehouden worden met het reliëf en het feit dat deze punt bestaat uit massief metselwerk van een meter dik. De stevigheid komt niet van de funderingsdiepte, maar van de massiviteit van het bastion zelf.

Fig. 2.8: Put 4 op de hoek van bastion 4.

2.1.5 Proefput 5-7

Ter hoogte van de binnenkant van de tenaille (gordijn) werden putten gegraven voor de fundering van een muur die enkel diende om een hellend vlak van grond tegen te houden. Helemaal onderaan de muur werd put 7 gegraven. Ook hier bestond de onderkant uit een getrapte funderingsvoet met een gelijkaardige diepte (ca. 1m onder maaiveld) (Fig. 2.9). Het tertiaire zand ter hoogte van de fundering was aanmerkelijk harder en betrof in situ, niet vergraven, materiaal.

Fig. 2.9: Getrapte funderingsvoet onderaan de steunmuur in put 7.

Bovenaan de muur was er in put 6 onder de zoden snel een verbreding van de muur zichtbaar onder een schuine helling waarbij de volledige dikte van deze muur verdubbelde tot ongeveer 60 cm (Fig. 2.10). Door middel van een boring werd deze dikte onderaan de muur bevestigd.

De eigenlijke achtermuur van de tenaille, waarin zich kazematten bevinden, vertoont in put 5 bovenaan een gelijkaardig schuine verbreding vlak onder de zoden die ook de dikte van de bakstenen muur doet verdubbelen. In dit geval naar ca. 80cm (Fig. 2.11). Mogelijk dat de muur meer naar onder nog een vertrek vertoont om zo een verder verbreding van de achtermuur van de tenaille te bekomen.

Fig. 2.10: Verbreding van de steunmuur bovenaan, in put 6, vlak onder de zoden.

Fig. 2.11: Verbreding van de tenaille-muur bovenaan, in put 5, vlak onder de zoden.

In de droge tenaillegracht tussen de tenaille en de leefruimtes (coutines) van de citadel werd put 8 gestart, maar omwille van de grote hoeveelheid puin en wortels werd het uitgraven van deze put gestaakt (Fig. 2.12).

Fig. 2.12: Gestaakte put 8 in de droge tenaillegracht.

2.2 Het vondstenbestand

Tijdens het onderzoek werden geen vondsten aangetroffen.

2.3 interpretatie (datering / ruimtelijke indeling)

Op basis van de gekende historische geschiedenis van de citadel van Diest en de zeer beperkte uitgevoerde onderzoeken in functie van de funderingsopbouw kan besloten worden dat er voorlopig geen aanwijzingen zijn dat er binnen de citadel sprake is van verschillende bouwfasen

2.4 Bewaringstoestand

De aangetroffen funderingen van de citadel van Diest zijn in goede conditie, een gevolg van de noodzakelijke stevige bouw van een militair bolwerk.

Hoofdstuk 3 (Natuur-)wetenschappelijk onderzoek

3.1 Overzicht van de staalnames

Doordat het gebouw bewaard blijft, er geen archeologische waarden werden aangetroffen die een staalname noodzakelijk maken, en er in het kader van het stabiliteitsonderzoek ook geen staalnames nodig waren, werden er geen stalen genomen.

3.2 Overig natuurwetenschappelijk onderzoek

Niet van toepassing.

3.3 Conservatie

Niet van toepassing wegens het ontbreken van vondsten.

Hoofdstuk 4 Beantwoording onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen werden opgenomen in de aanvraag wetenschappelijke vraagstelling:

- Wat is de aard, omvang, datering, spreiding, ruimtelijke samenhang en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Behoren de aangetroffen muren en structuren tot de bebouwing die zichtbaar is op het historisch kaartmateriaal of zijn er ook stratigrafisch oudere bouwfases met muurresten aanwezig? Zo ja, wat is de aard en datering hiervan?
- In welke mate komen de opgravingsresultaten overeen met de gegevens uit historische kaarten en archiefbronnen?
- Zijn er aanwijzingen voor specifieke activiteiten op deze locatie? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Hoe werd het terrein bouwrijp gemaakt? Hoe zag het oorspronkelijk reliëf eruit?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten? Wat is de conserveringsgraad en de vondstdichtheid?
- Wat zeggen de aangetroffen vondsten over de welstand, levenswijze, sociale, economische en culturele achtergrond van de opeenvolgende bewoners/gebruikers?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de site, de functie ervan?
- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de geschiedenis van Diest en meer specifiek de citadel of de Allerheiligenberg?

Op basis van de gegraven putten, in functie van het stabiliteitsonderzoek, zijn er geen aanwijzingen dat de citadel van Diest niet in één beweging is gebouwd. Er werden geen oudere fasen aangetroffen of sporen die kunnen wijzen op het hergebruik van oudere funderingen. De aangetroffen funderingsmethodes (getrapte zolen) komen overeen met wat op de bouwplannen aanwezig was.

Wegens het ontbreken van vondsten en sporen, anders dan funderingen van gekende muren kunnen geen uitspraken gedaan worden over de levensomstandigheden van de soldaten in de citadel.

Omwille van het uiterst beperkte onderzoek kunnen er geen uitspraken gedaan worden over het bouwrijp maken van het terrein en het oorspronkelijke reliëf.

De enige anomalie die werd aangetroffen betreft de bepleistering in proefput 2. Omwille van de beperktheid van het onderzoek kon dit niet verder onderzocht worden.

Bibliografie

ORIGIN ARCHITECTURE & ENGINEERING (2019) Beheersplan Onroerend Erfgoed, Citadel Diest. Brussel

MOP URBAN DESIGN (2013) Citadel te Diest, Bouwhistorisch onderzoek. Oostende

TRICONSLUT (2025) Citadel te Diest, Adviesnota stabiliteit. Lummen

Bijlage

Bijlage 1 Foto's (2025A399)

Vergunningsnummer

(F)oto, (O)verzicht, (PR)ofiel, (V)lak, (C)oupe, (D)etail, (W)erkfoto, ...

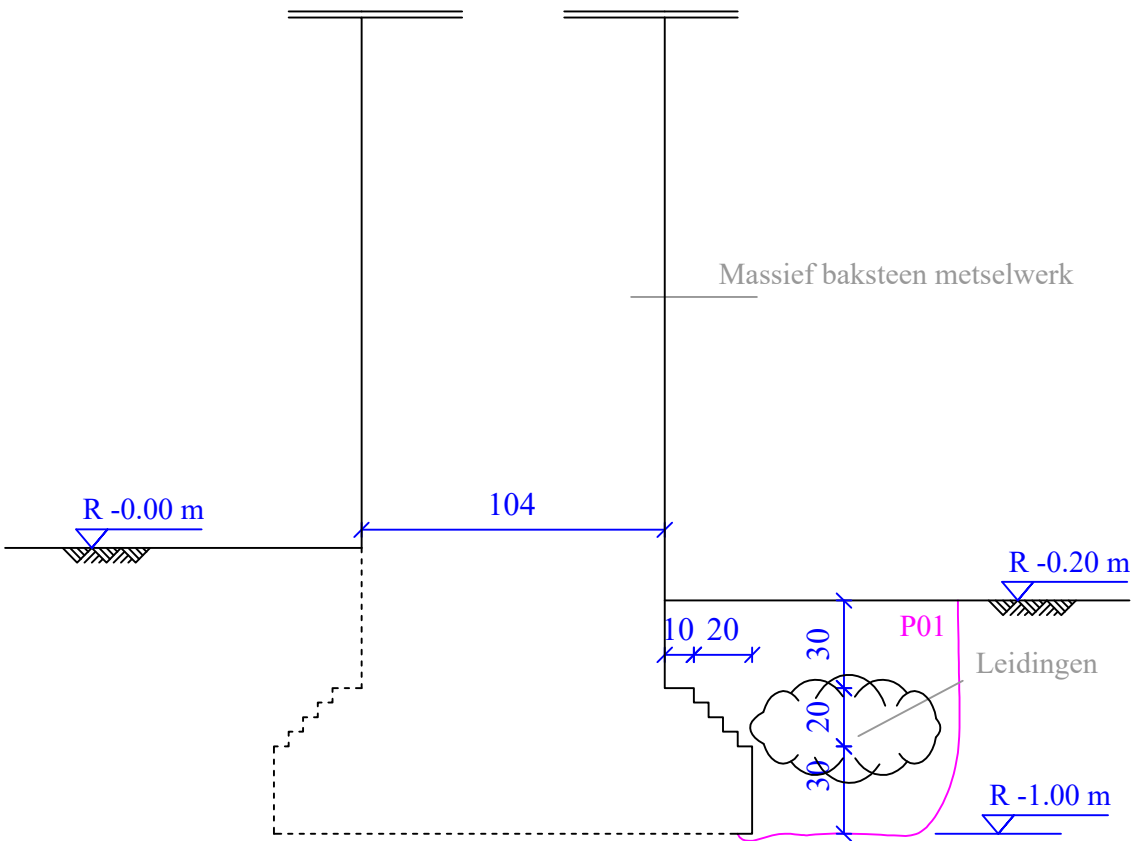
2025A399-PR1-FO-1

Volgnummer

(S)poor, (PR)profiel, (SL)euf, (W)erk(P)ut, (K)ijk(V)enster, (L)osse(V)ondst, (B)oring, (M)etaal(D)etectie, ...

2025A399-OVERZICHT-VL0-FO-1	2025A399-PP3-FO-5
2025A399-OVERZICHT-VL0-FO-2	2025A399-PP3-FO-4
2025A399-PP1-FO-1	2025A399-PP3-FO-3
2025A399-PP2-FD-9	2025A399-PP3-FO-2
2025A399-PP2-FD-8	2025A399-PP3-FO-1
2025A399-PP2-FD-7	2025A399-PP3-FW-5
2025A399-PP2-FD-6	2025A399-PP3-FW-4
2025A399-PP2-FD-5	2025A399-PP3-FW-3
2025A399-PP2-FD-4	2025A399-PP3-FW-2
2025A399-PP2-FD-3	2025A399-PP3-FW-1
2025A399-PP2-FD-2	2025A399-PP4-FO-1
2025A399-PP2-FD-1	2025A399-PP5-FO-3
2025A399-PP2-FO-7	2025A399-PP5-FO-2
2025A399-PP2-FO-6	2025A399-PP5-FO-1
2025A399-PP2-FO-5	2025A399-PP6-FO-1
2025A399-PP2-FO-4	2025A399-PP6-FO-2
2025A399-PP2-FO-3	2025A399-PP7-FO-2
2025A399-PP2-FO-2	2025A399-PP7-FO-1
2025A399-PP2-FO-1	2025A399-PP7-FW-3
2025A399-PP2-FW-5	2025A399-PP7-FW-1
2025A399-PP2-FW-4	2025A399-PP7-FW-2
2025A399-PP2-FW-3	2025A399-PP8-FW-3
2025A399-PP2-FW-2	2025A399-PP8-FW-2
2025A399-PP2-FW-1	2025A399-PP8-FW-1
2025A399-PP3-FD-4	2025A399-PP5_6-FO-1
2025A399-PP3-FD-3	
2025A399-PP3-FD-2	
2025A399-PP3-FD-1	
2025A399-PP3-FO-13	
2025A399-PP3-FO-12	
2025A399-PP3-FO-11	
2025A399-PP3-FO-10	
2025A399-PP3-FO-9	
2025A399-PP3-FO-8	
2025A399-PP3-FO-7	
2025A399-PP3-FO-6	

P01 - Dwarse muur doorgang

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P01

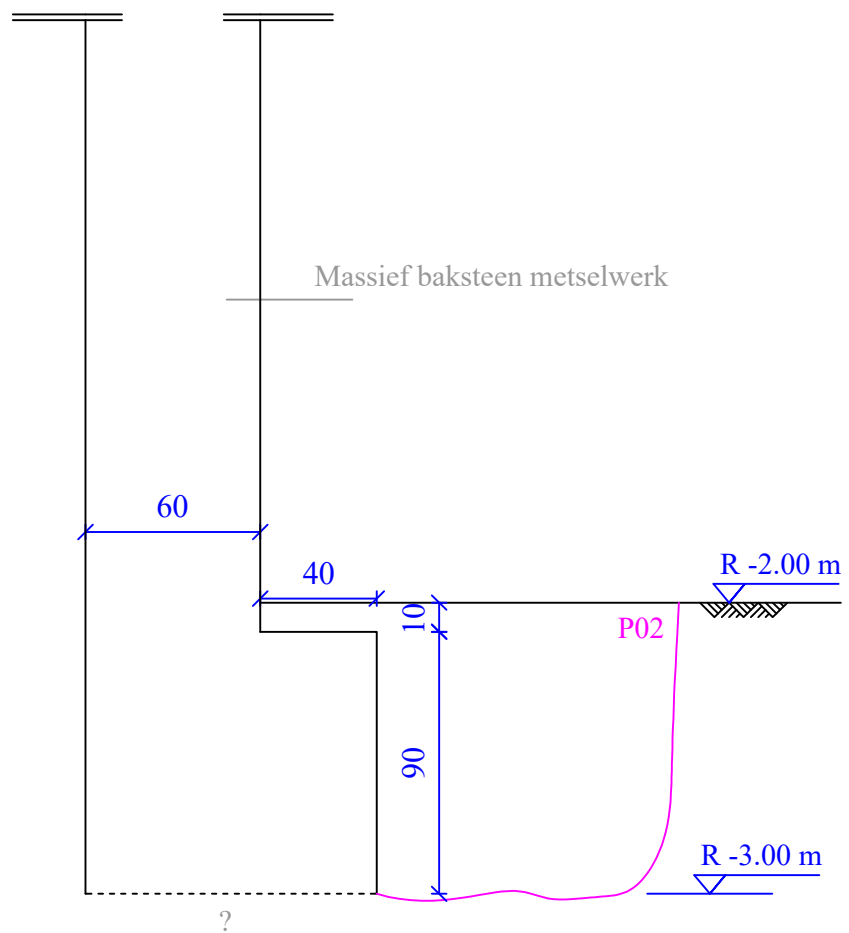
Ontwerper: Jimmy Colliers

Datum: 04/02/2025

Schaal: nvt

TRICONSLUT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64
Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

P02a - Gevel

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P02

Ontwerper: Jimmy Colliers

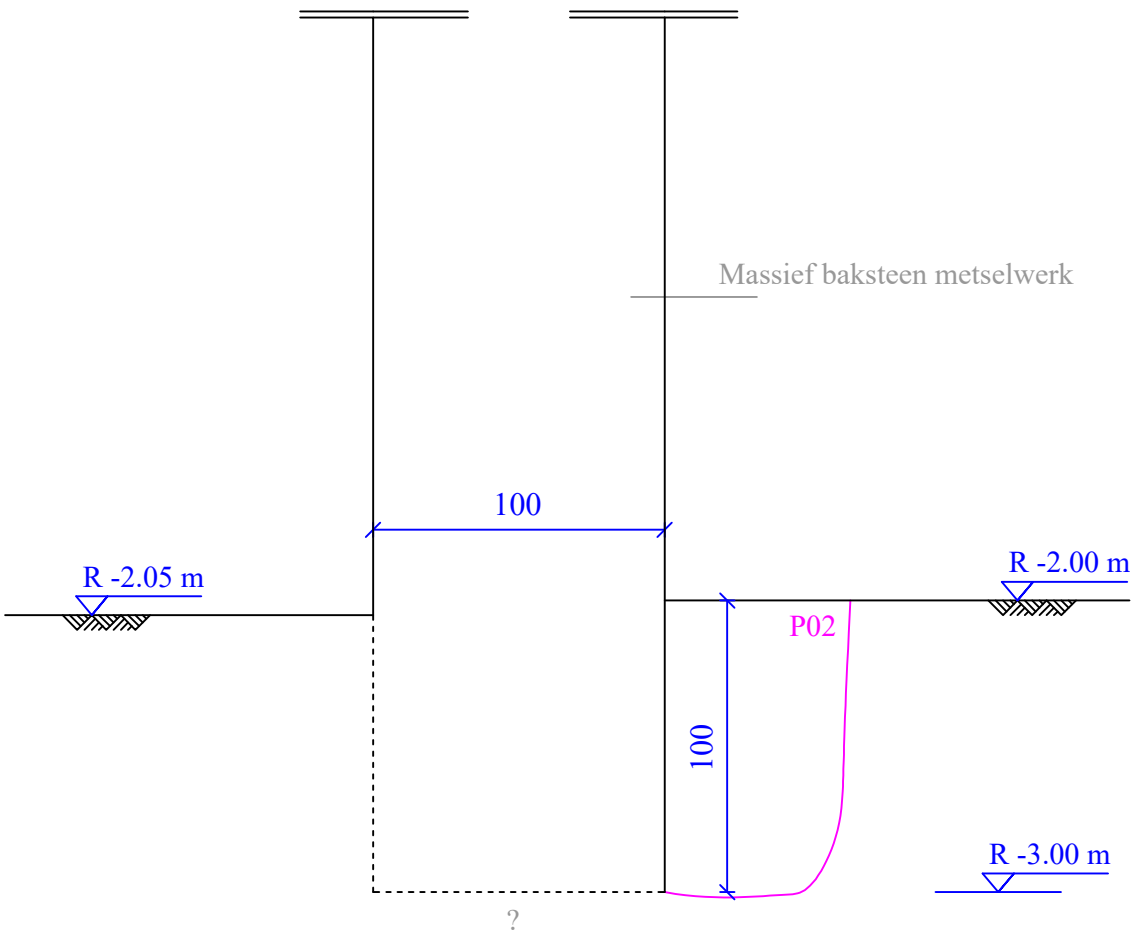
Datum: 04/02/2025

Schaal: nvt

TRICONSULT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64

Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

P02b - Dwarse binnenmuur

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P02

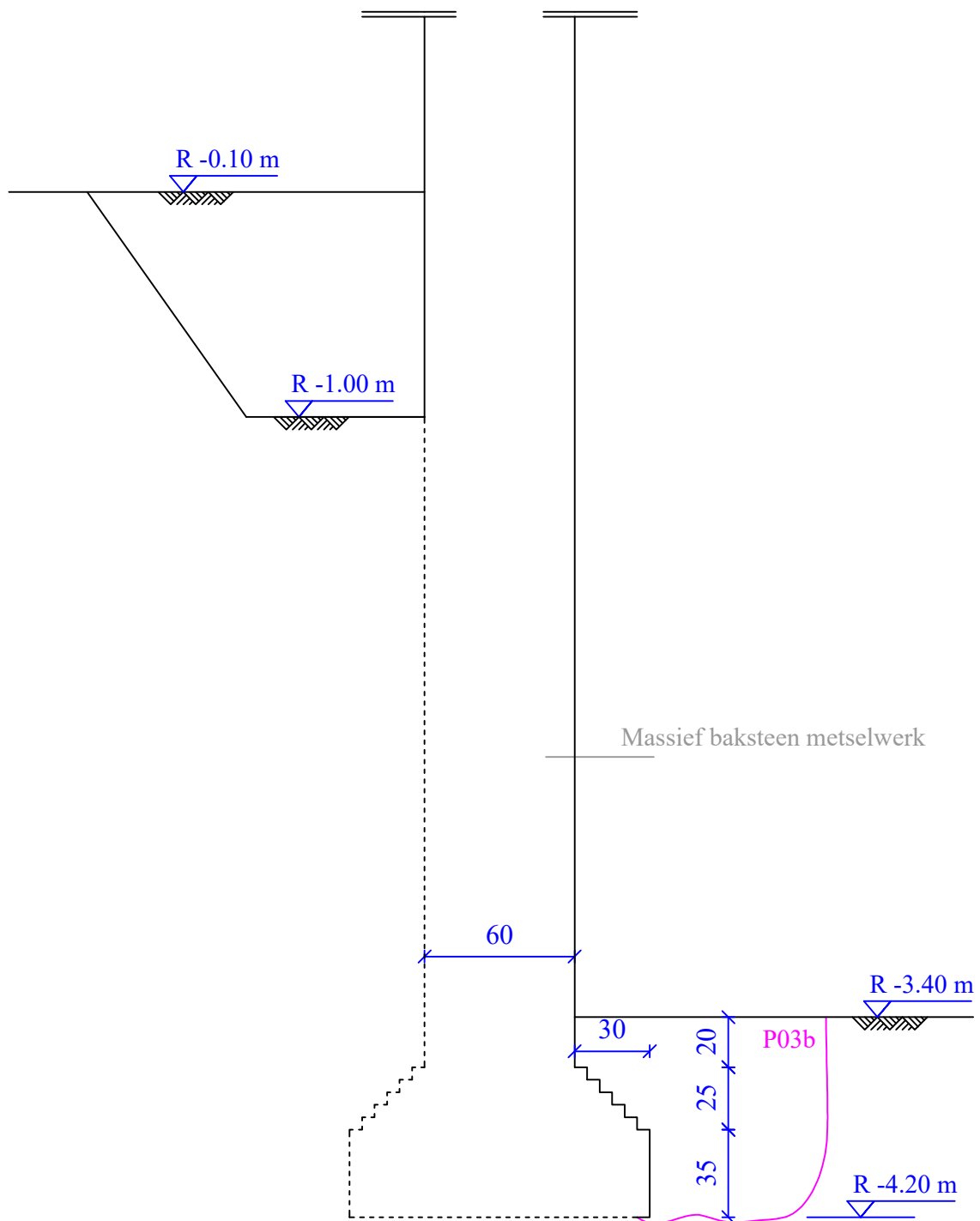
Ontwerper: Jimmy Colliers

Datum: 04/02/2025

Schaal: nvt

TRICONSLT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64
Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

P03a - Gevel

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P03a

Ontwerper: Jimmy Colliers

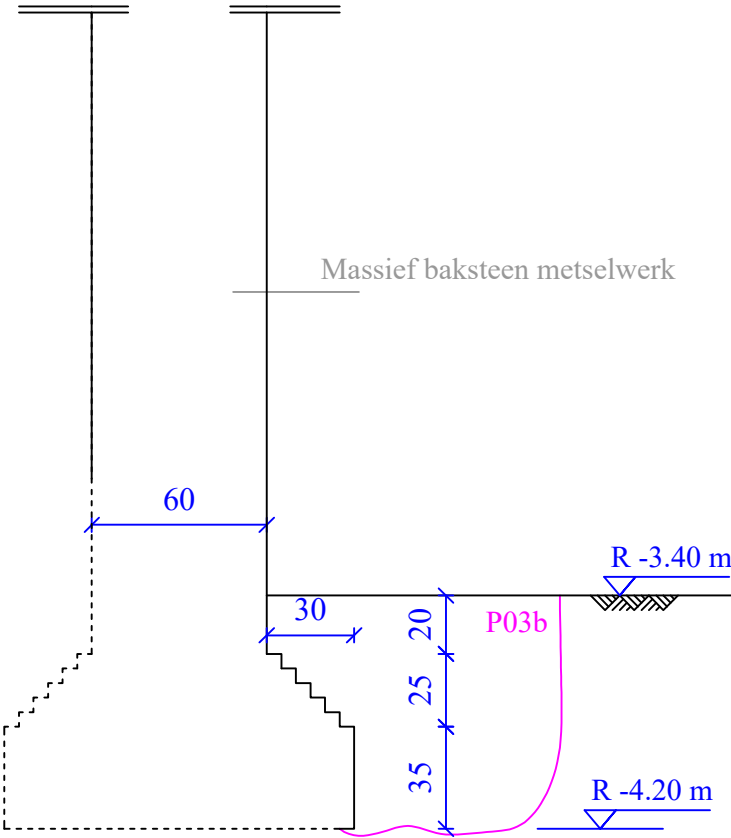
Datum: 04/02/2024

Schaal: nvt

TRICONSULT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64

Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

P03b - Dwarse binnenmuur

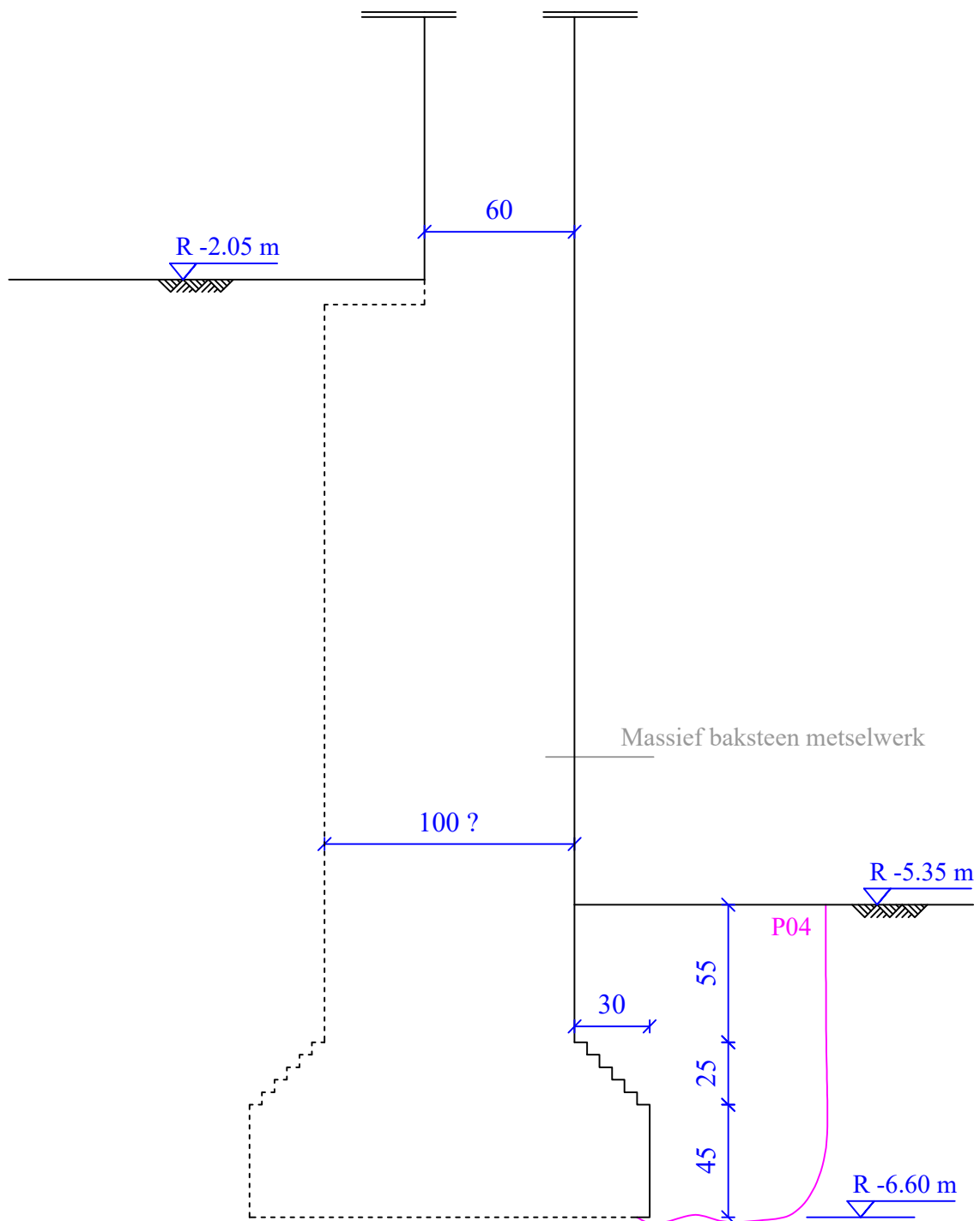

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P03b

Ontwerper: Jimmy Colliers	Datum: 04/02/2024	Schaal: nvt
TRICONCONSULT NV Lindekensveld 5 bus 3.2 3560 Lummen Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64 Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel		

P04 - Gevel

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P04

Ontwerper: Jimmy Colliers

Datum: 04/02/2024

Schaal: nvt

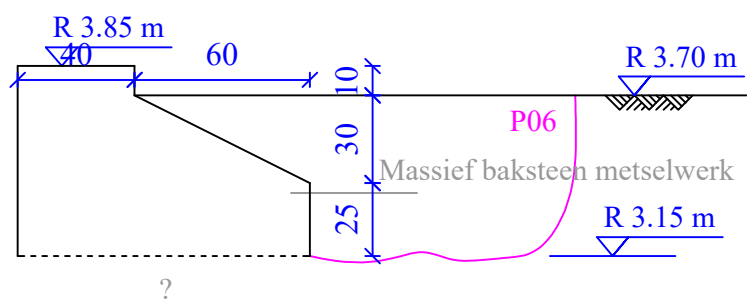
TRICONSLT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64

Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

Technical drawing of a stepped wall cross-section. The wall has a top width of 60, a sloped side with a horizontal run of 45 and a vertical rise of 45, and a base width of 40. The wall is labeled "Massief baksteen metselwerk". A pink curve labeled "P05" is shown on the right side. Dimensions are given in meters: R 3.85 m, R 3.70 m, and R 2.85 m. A question mark is at the bottom.

Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel

P06 - Muur

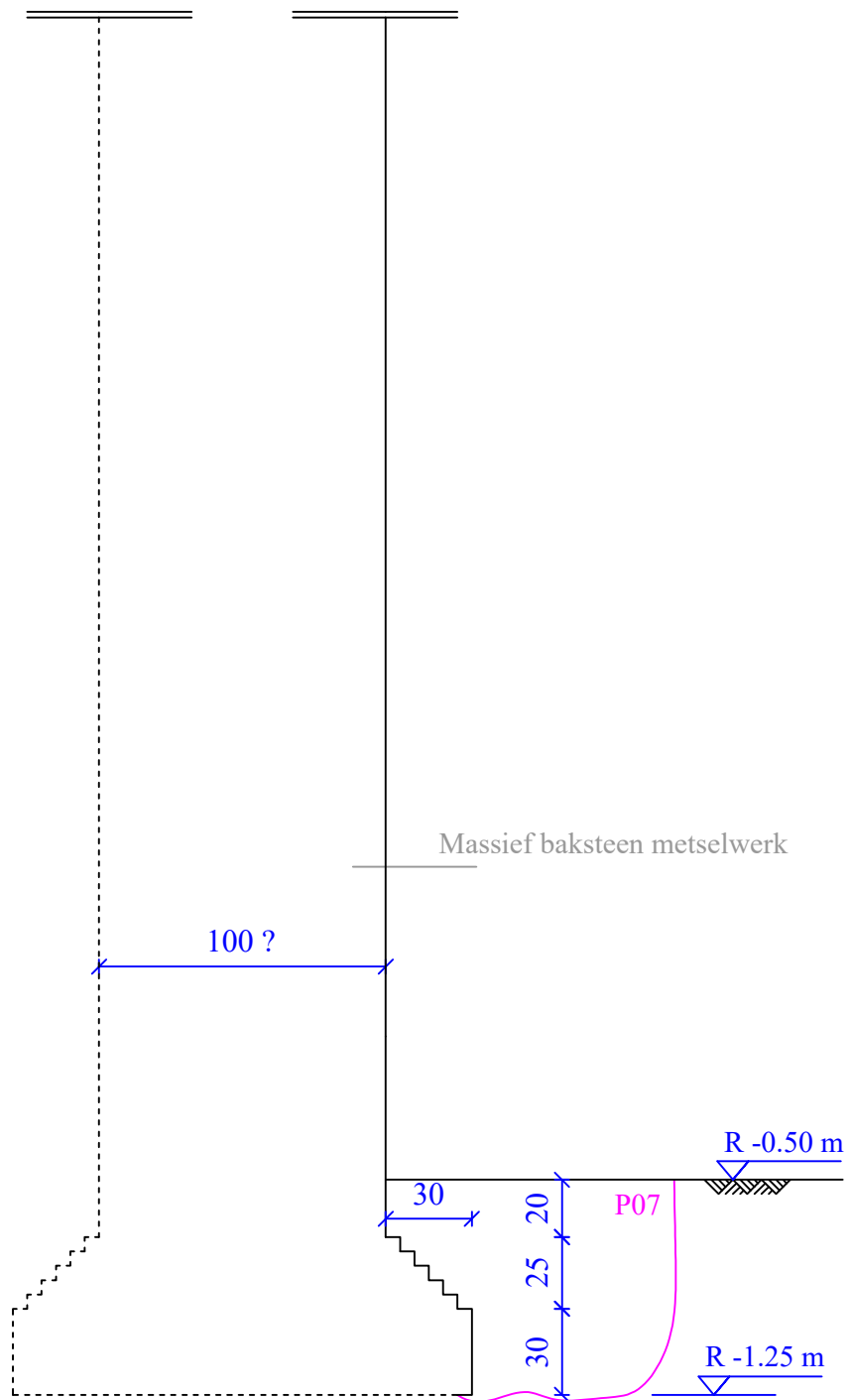

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P05

Ontwerper: Jimmy Colliers	Datum: 04/02/2024	Schaal: nvt
TRICONCONSULT NV Lindekensveld 5 bus 3.2 3560 Lummen Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64 Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel		

P07 - Grondkerende muur

Funderingsonderzoeken

Funderingsput P07

Ontwerper: Jimmy Colliers

Datum: 04/02/2024

Schaal: nvt

TRICONSLT NV
Lindekensveld 5 bus 3.2
3560 Lummen
Tel.: 013 / 52 36 61 - Fax.: 013 / 52 36 64

Dossier: D/02529/25 - Diest - Citadel